

низация, която „съдът на историята“ отдавна вече е отрекъл и осъдил по съответен начин.

Уплътняването на социалното пространство и време чрез дадено събитие се определя от адекватността и „родствените връзки“ на това събитие с характера и особеностите на обществените закономерности, тенденции, ценностно-нормативни системи и комплекси от обществени отношения, които то отразява, изразява и в дълбоката си същност обективно обслужва и прокаква.

Разбира се, в пределите на ромското жизнено и културно пространство тази комплицираност и противоречивост още повече се увеличават, защото тук се внасят допълнително разминаванията, усложненията и противоречията между социално официално валидното и етнично преферираното и прерогативното в конкретните пространствени ареали. Нещо повече. Девиациите могат да имат различен характер и насоченост. Те могат да притежават само вътрешнопространствена значимост и резонанс, но могат да отекват и извън пределите на ромската среда.

Така единни по характер и специфика са онези вътрешногрупови или междугрупови събития, които могат да нарушават историческото и етновалидизираното в това пространство статукво, като с негативизма си провокират замяна на съществуващото с нещо от дължимия арсенал на ромската душевност и битност, на сакрализираните еталони и жизнени стандарти. Тази привидно вътрешнопрогресивна по стойността си събитийност може обаче да не кореспондира, а дори да противоречи на духа и пулса на социално-историческото време, което е обладало и подчинило на себе си тоталната социална пространственост.

Съвсем други могат да са онези събития, които се разкриват като кощунствено посегателство, невъобразимо ругателско отношение и престъпление спрямо етничните прагласове, спрямо завета на прадедите, доколкото със своето присъствие и изява те нарушават и торпилират сакрализирани и отдавна валидизирани ценностно-нормативни комплекси, но обективно могат да водят до реализация на вертикализацията, до засилване на амбивалентността, до разчупване на оковите на херметизацията, до преодоляване на сепаратизма на неформалността в ромската екзистенция и пространст-